

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE

Ct. regulamentului de aplicare a tarifului comercial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foile înscrise în Registrul de
Publicații al Trib. Târnava Mică
sub Nr. 2-1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 300 Lei
Pe 6 luni . . . 180 Lei
Pentru străinătate 900 Lei

Foile bisericicească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Lună de rugăciuni

(ivo). De mai bine de patru ani omenirea se zbate neputincioasă în brațele celei mai groaznice convulsii: Războiul și-a purtat spectrul său hidos peste aproape întreaga suprafață a pământului, răpunând atâtea vieți, cele mai multe în floarea tinereții, distrugând atâtea orașe și sate, lăsând atâtea femei în zăbranic, atâtea copii fără tată, semănând atâtea morminte fără cruce pe întinsul câmpiilor.

Se pare că bătrâna noastră Europă, leagănul culturii și al civilizației, e condamnată să ispășească mari și nenumărate păcate și aceasta să o facă chiar acum, în zilele noastre, pe care atât de mult le proslăviam ieri, alaltăieri, pentru progresul lor extraordinar în domeniul tehnicii, căci tot ce a avut mai de preț și tot ce a putut construi dealungul veacurilor dispăre în fum ca și cum nici n'ar fi fost niciodată. Catedrale admirabile, fala orașelor europene, ridicate de pietatea medievalilor, picturile și statuile minunate, gloria Renașterii, bibliotecile îmbogățite de mecenai cu mii și sute de mii de cărți, fără să fie câtuș de puțin obiective militare, sunt nimicite de bombele ucigătoare sau de dinamita necruțătoare. Distrugerile acestor capodopere sunt executate și de o parte și de alta: numai rezonabilitatea faptelor e aruncată în spatele altuia.

Am crezut că după câțiva timp războiul s'a îndepărtat de Europa și de țara noastră. Amarnică înșelăciune, căci dacă pentru un moment de fapt părea alungat din Europa în câmpiile fără de margini ale Rusiei, el s'a reîntors și mai necruțător îndărăt și se apropie tot mai mult de hotarele țării noastre. Poate că nici odată omenirea și țara noastră n'a avut mai mare lipsă de ajutorul ceresc pentru înlăturarea primejdiilor ce ne pândesc să ne nimicească. Nimeni altul, decât Dumnezeu, nu mai poate împăca neamurile atât de învrăjbite și atât de orbite de ură. Furtuna abătută asupra omenirii e suprafirească. Ea nu poate fi potolită decât de acela care odinioară potolind marea agitată a mântuit pe apostoli dela pieire (Luca VIII, 21). Și acum, ca și atunci, Isus pare că doarme, lăsând pe oameni să se agite singuri, căci de el și-au uitat, l-au scos dintre ei, l-au lăsat singur. De aceea Vicariul lui Hristos a insistat și insistă necontenit ca să se înalțe rugi fierbinți către Cel de sus pentru a potoli agitărea zilelor noastre și pentru a înlătura primejdiile ce ne pândesc.

Urmând îndemnul Său, Superioritatea noastră bisericicească a dat dispoziții ca în tot decursul acestei luni, seară de seară să se oficieze Litia pentru vreme de războiu, pentruca Domnul să ne păzească de venirea altor neamuri asupra noastră. Să fim deci prezenți cu toții la datorie, rugându-ne din tot sufletul: Doamne, mântuește-ne că pierim!

Ordine nouă

Încă înainte de începerea războiului actual s'a aruncat o lozincă: *Ordine nouă*. Nu a precizat nimeni, în ce va sta aceasta ordine nouă și nici nu ar putea-o preciza. Fiecare tabără combatantă o vestește și o promite ca pe ceva deosebit, miraculos, aducător de mulțămire și fericire. În ce va consta însă, nu ne-o spune. Pentrucă știm, de unde am pornit, dar nu știm, unde ne vom opri.

Războiul actual nu e ceva nou. E numai o continuare a războiului din 1914-1918. Din 1918 până în 1939 a fost numai un armistițiu, sau, ca să vorbim în graiu popular, focul a fost ascuns numai sub cenușe, dar nu a fost stins.

Adevăratul izvor al conflictului stă în setea sufletului omenesc după mai multă dreptate mai multă omenie, setea după fericire. Și numai atunci, când aceasta sete va fi potolită, vor înceta cauzele conflictelor.

La sfârșitul războiului se va dicta pacea. Zic, se va dicta, pentrucă se va repeta veșnicul „*Vae victis*“, orișicât ni se va vorbi despre o pace dreaptă. Preludiile se văd. Din o parte se vorbește de împărțirea Germaniei, de exterminarea cel puțin în parte a Germanilor, prin mijloace brutale și de ținerea sub tutorat, sub supraveghere, a sateliților Germaniei. De altă parte se vorbește de distrugerea imperiului britanic și a capitalismului anglo-american, prin împărțirea imperiului în componentele lui și prin alungarea de pe tronurile lor a puternicilor stăpâni ai trusturilor feroce, cari țin în sclăvie milioane și milioane de oameni. Cel învingător cu armele va striga: „*Vae victis*“, va dicta pacea „*dreaptă*“, după principiile sale, dacă nu cumva cei doi uriași vor cădea oboșiți și Ulise cel modern dela răsărit le va aplica judecata ca odinioară Ulise cel antic Ciclopului.

Dacă ordinea socială, economică și financiară, care va urma ordinei politice dictată de învingător, va fi mulțămitoare, multe generații se vor bucura de pace. Dacă nu va fi mulțămitoare, focul va arde sub spuză și va izbucni mai curând, sau mai târziu, după cum vor fi de tari cătușele, cu cari va lega biruitorul mâinile nu numai ale biruiților în războiu, ci și ale propriilor săi adepți.

E bine ca neamul nostru să fie luminat asupra acestui adevăr. Sunt mulți, cari cred, că ordinea socială va rămânea aceeași, că ordinea economică și financiară sunt ceva statornic, imutabil. E o mare greșală. O privire asupra trecutului ne va lumina.

Biblia ne vorbește de o epocă patriarhală. Patriarhul era părintele, conducătorul,

judecătorul tribului și slugile se împărțeau de toate bunătățile, pe cari le producea între patriarh și slugă era un raport de prietenie, de frățietate, de paternitate și filiațiune. Pilda lui Avram și a servitorului Eliezer e grăitoare. Tot așa între soția patriarhului și servitoare. Soția patriarhului își ceda chiar și bărbatul servitoarelor și fiii născuți din aceasta cedare erau socotiți ca fii ai săi și ai patriarhului, cum a fost cazul patriarhului Iacob și al soțiilor sale. Patriarhul socotia de ai săi pe toți cei treisprezece copii, iar Lea și Rahila socotiau de ai lor și pe copiii născuți de servitoare, pe genunchii stăpânei. Avem de a face cu o eră de înfrățire și mulțămire.

Cu trecerea timpului însă din patriarhi s'au născut principii, regi și împărați, din consăngenii lor s'au născut nobili și aristocrați, iar servitorii din frați și fii au ajuns sclavi. În decursul veacurilor diferențierea a devenit tot mai mare, ducând la spolierea de orice drepturi a celor de jos și la reducerea lor în situația animalelor. Când cuțitul ajungea la os și ura era așa de mare, încât clocotea în piepturi gata la orice act de răzbunare, izbucneau revolte și revoluții, retrageri pe Muntele sacru, sau războaie ale sclavilor în frunte cu câte un Spartacus, sau cu un Horia, iar mai târziu în sângeroasele revoluții, cari au cutremurat Franța și a zbuciumat Rusia până în zilele noastre. Aceste revolte și revoluții au adus situația din zilele noastre cu mult buciimatele libertăți sociale și cu masca egalității înaintea legilor. În faptă avem și azi o robie grea și o stăpânire crudă.

Vedem, cum capitalismul cu marea sa lăcomie ține în o grea robie milioane de oameni și dirijază viața economică și financiară așa încât unora le adună munți de aur și stăpânii lor se lefăesc în palate strălucite, trăind în desfrâu și desmerdări, în vreme ce mulțimea proletară muncește din greu, fără a-și vedea asigurat un cămin modest pentru familie și o bucată de pâine pentru copiii, cari sunt crescuți în ură față de ferocii exploatare ai părinților lor. — Va zice cineva, că noi am fost feriți de aceasta năpastă, pentrucă avem puțină industrie mare. Câtă avem e de ajuns să nască și susțină fermentul nemulțămirii și al urii. Disproporția cea mare și strigătoare la cer între prețurile industriale și ale produselor agricole a dus germenii nemulțămirii și ai urii și între muncitorii agricoli. Cine are ochi și urechi își dă seamă de existența acestui clocot.

„Ordine nouă“ promite ameliorare, dreptate, mulțămire, fericire pentru toți. Începutul s'a făcut după armistițiul din 1918.

La noi prin reforma agrară, prin conversiune și prin monopoluri tot la asta se țintește, cum același gând l-au avut legiuitorii și când au statificat averile evreești și diferitele legi pentru sprijinirea personalului românesc în întreprinderi. Regretăm însă, că până acum nu s'a ajuns decât numai aceea, că unde e muncă și zdroaba e Românul, unde e beneficiu e streinul, afară de cazurile unor Români, cari se pretează la rolul de „șabegoimi“.

Biserica catolică își dă seamă, că situația de azi e nedreaptă și netolerabilă. Ea caută calea unei așezări mai drepte, mai omenoase. Enciclicele papale, cași conversațiile dela Malines cuprinse în celebrul „Codice social“, tradus și în românește, ne arată strădania mare a Bisericii Catolice, de a da o înțeleaptă soluție problemei sociale. Dela data enciclicelor papale și dela încheierea conversațiilor dela Malines s'au scurs însă ani, cei mai tulburați și mai zbuciumați ani, pe cari i-a trăit omenimea. De aceea Biserica supune toate unei revizii amănunțite și caută calea cea mai potrivită pentru o înțeleaptă și dreaptă soluție.

Greșala Spartacilor, a Robespierilor și a Leninilor, ca și a celorlalți, din alte strane, a fost și este, că neglijând partea sufletească, ei caută mulțămirea și fericirea numai pe cale socială, economică și financiară. Ori, nu se poate separa sufletul de trup, și celce vrea să dea o soluție întreagă și mulțămitoare acestei probleme, trebuie să țină seamă nu numai de foamea trupului, ci și de a sufletului. Și în privința aceasta Biserica trebuie să aibă cuvânt hotărâtor. Fără contribuția ei nu se poate ajunge la o „ordine nouă“ mulțămitoare. Concesiunile făcute de Stalin Bisericii sunt o dovadă strălucită, că fără Biserica nu se poate ajunge la mult trâmbitata ordine nouă. Cu paliative însă și cu măsuri numai pe sfert nu soluționăm nimic. Hristos e unul și numai întreg poate fi de folos în deslegarea încălțitei probleme. Toți, cari îl vreau numai în parte, se vor prăbuși.

Preoțimea noastră să fie cu ochii în patru. Să nu se lase amăgita de cei cari afirmă, că

ordinea de azi nu se poate schimba. Ordinea socială a fost și e pasibilă de schimbări și de — răsturnări. Schimbările, ce vor veni, să nu ne găsească nepregătiți. Să nu ne facem apărători dârzi ai unei ordine în agonie, dar nici să nu trecem în celalalt extrem. Nu tot ce e azi, e putred și de înlăturat, nu tot ce e în socialism și comunism e de condamnat. Hristos e calea și adevărul și viața; și pe baza învățaturii lui și prin practica acestei învățături, se poate crea ordinea nouă.

Pr. Octavian Popa

La Roma bombardată. Intr'o zi de August, lumea a aflat cu uimire că nici Cetatea Eternă n'a scăpat de grozăvia bombardărilor. Evenimentul a făcut mare impresie în lumea întreagă. D. George Sbârcea a publicat, pentru cititorii români, scene și impresii dela fața locului. A cercetat ruinele însoțit de proprietarul hotelului unde trăsesse, pe care — scrie d. Sbârcea:

„L'am regăsit într'o piațetă transformată în ruine, îngenunchiat în mulțime, murmurând împreună cu ceilalți „De profundis“. Apoi un preot alb s'a ridicat undeva, printre oameni și cu fruntea-i înaltă, oglindind o ciudată suferință, înălțată spre cerul care începuse să se învinețească, a prins să vorbească cu Dumnezeu. L'am întrebat pe tinărul care plângea încet lângă mine, cine e necunoscutul vorbitor. S'a uitat mirat pe subț sprâncene, apoi înțelegând că sunt străin, mi-a șoptit: — La Sua Santità...

Abia atunci l'am recunoscut pe Papa Pius XII. Erau mâinile-i străvezii, de ascet, cele care se împreunaseră rugătoare în amurgul roman, mâini cunoscute de mine dintr'o audiență de altădată. Vorbea despre pace, despre necesitatea de a fi buni creștini și buni italieni în clipele de grea încercare ale războiului, de a nu pierde nădejdea că, deasupra ruinelor și a mormintelor grozavului măcel, Isus se va ridica triumfător și senin, biruind întunecimile urei și neînțelegerii dintre oameni.

Cineva a prins să cânte încet, în mulțime: „O Christe Princeps Pacifer“ și, în timp ce Papa vorbea, cântecul a împânzit întreaga piațetă, însoțind cuvintele blânde ale Sfântului Părinte în surdină, ca o mistică invocațiune din primele timpuri ale creștinismului.

Seara, la hotel, signor Gavarni mi-a mărturisit că a avut și el senzația de re-întoarcere în timp la epoca catacombelor. I se părea că cel care se roagă este însuși Petru, implorând mila cerului pentru cei ce se pregăteau de moarte în arenele romane, că ruinele fumegânde din piațetă distrusă sunt rămășițe din Roma incendiată de un împărat nebun, că imnul răsarit pe buzele mulțimei este unul din cântecurile de început ale creștinismului. Plângea bietul signor Gavarni și, înaintea de a se retrage în odăița-i dela ultimul cat, l-am văzut îngenunchind la icoana Fecioarei, în biroul de lângă intrare“.

Preotul

— Câteva spicuri și reflexii —

... „Preotul“ e enigma cea mai mare pusă de Hristos în mijlocul oamenilor. Și, durere, această „enigmă“ puțini o pot descifra...

Preotul, ca și Stăpânul său, este un „Necunoscut“ ... și, de fapt, mulți nu văd decât prestigiul acțiunii sale moralizatoare, vorba poetului: Aceasta e cea mai sublimă încredințată unui muritor. Și această însărcinare este atât de necesară, atât de indispensabilă la ridicarea societății!...

Dar „inima profundă“, sentimentele intime ale Slugii lui Dumnezeu cine le va înțelege?... Să încercăm să le scrutăm, cât decăt.

In adâncul inimii adevăratul Preot, există „un martiriu secret“.

A) Acest martiriu provine înainte de toate din pricina funcției sale. „Funcția“ aceasta îl zdrobește prin sublimitatea sa... El se simte prea mic pentru ea... „Funcția“ aceasta e o viziune măreață care-l încântă și-l inebunește în același timp ..., deoarece el

FOIȚA „UNIRII“

Patriarhul Nikon

În evoluția religioasă a Rusiei se înscrie cu caractere mari numele Patriarhului Nikon. Unii l-au numit Luther rus, alții i-au zis Rasputin al secolului al XVII-lea, Lipovenii nu încetează a-l numi al doilea Arie. Istoricii îl numesc autorul unei revoluții foarte sângeroase, a Raskolului. E o figură atât de reprezentativă în evoluția religioasă a Rusiei, încât C. F. Polter îl înșiră printre marii fondatori de religii (în opera Les fondateurs de religions, Paris, 1930). P. Pascal îi dedică sute de pagini în marea sa operă, Avakum et le Raskole russe (Paris, 1939). Il studiază toate tratatele de istorie rusă ca pe o figură epocală în analele Rusiei.

Patriarhul Nikon s'a născut la anul 1605 într'un cartier periferic al orașului Nijni Novgorod. Descinde dintr'o familie țărănească foarte săracă. Rămâne orfan de mic. A fost crescut de o bunică. Se zice că odată s'a culcat iarna în zăpadă și a adormit. Bunică-sa voind să se scape de el, a apris lemnele din jurul locului în care dormia. Nikon s'a deșteptat și văzându-se în pericol a strigat atât de

tare, încât a venit o vecină, Xenia, și l-a scos. A fost foarte rău tratat în casa bunicilor săi, dar fiind bine făcut a rezistat. A ajuns să învețe carte și să citească mult. I-a plăcut foarte mult Sfânta Scriptură. Intr'o zi a fugit de acasă și s'a dus la mănăstirea Ieltovodsky. Și-a făcut ucenicia (sau, în termenii latini, noviciatul) și a sosit și ziua în care urma să primească chipul monahicesc, vine la mănăstire tatăl său. Il căuta de mult, pe la multe mănăstiri. Aflându-l il bate, il duce acasă și il căsătorește cu forța. Se gândește și după căsătorie să se facă monah. Neputându-se călugări, se mulțumește să fie preot de mir. A fost zece ani preot de mir. A avut mai mulți copii; dar toți au murit mici.

În moartea prematură a copiilor, Nikon vede pedeapsa lui Dumnezeu pentru că nu s'a făcut călugăr. Împărtășește și soției sale aceste convingeri și o convinge și pe ea să se călugărească. Cei doi soți se hotărăsc să se călugărească. Preoteasa pleacă spre Apus, iar Nikon spre Răsărit la Mănăstirea Solovețelului din Nordul Siberiei. I-se pare că e prea puțină asceză în viața monahală obișnuită. Fuge din mănăstire și caută un anahoret cu viață austeră și cu morală prea severă.

Pe vremea aceea era celebru în Siberia anahoretul Eleazar din insula Auger, a Mării Albe. A părăsit pe Eleazar spre a se duce la soția sa, care nu voia să facă volurile călu-

gărești. I-a reușit s'o convingă, că Dumnezeu vrea ca și ea să fie „inger în trup“. Împreună cu Eleazar se duce la Moscova, ca să adune bani pentru viața lor de anahoreți austeri. Au adunat bani mulți, dar ajungând acasă n'au știut cum să-i împartă. Nikon pretindea că și el e ascet, sau anahoret și deci are dreptul la jumătate. Eleazar nu admitea cererea lui Nikon, deoarece il considera numai învățăcel. Nemulțumit de părerea lui Eleazar, Nikon pleacă pentru totdeauna de acolo. Se duce la Mănăstirea Cojezerschi. Își face o chilioară pe insula de lângă Mănăstire și duce o viață atât de ascetică, încât ajunge să fie stimat de toți călugării. Călugării il iubeau așa de mult încât l-au ales stareț. N'a voit să primească din modestie.

Auzind despre asceza sa, Episcopul Aftenie al Nijni-Novgorodului il chiamă în Dieceza sa și il încredințează un rol foarte important. De aci e trimis la Moscova, probabil pe la 1646. Nu s'a mai reintors, reușind să se impună în capitală, unde începe marea ascensiune.

Țarul Alexie Mihailovici (1645—1676) stăpân lipsit de autoritate, exploatat adesea de alții, (Ch. Seignobos, L. Eisenmann, P. M. Lionkow. Histoire de Russie. Vol. I. Paris. 1935) dornic de reforme religioase, apreciează mult pe Nikon. Il face arhimandrit al mănăstirii în care așteaptă obșteasca înviere Țării Rusii.

trăește atât de aproape de Dumnezeu încât se prea'ncrede și se cutremură'n acelaș timp.

Inchipuiți-Vă cecece reprezintă în mâinile sale *potirul* ce-l ridică la prefacere... este atât de „mic“ și cu toate acestea atât de „mare“, încât conținutul întrece toate lumile văzute și nevăzute.

Gândiți-Vă cecece reprezintă „o *deslegare*“ dată unui sârman păcătos... Ea șterge un trecut, reface un om!... Câte vieți de-ale sfinților au început după o deslegare divină! Câte inimi și-au revenit, s'au renăscut la o viață nobilă după o exortatie... după o predică auzită! Un orizont imens s'a descoperit, și aceste suflete încătușate și pierdute chiar, au regăsit pe Dumnezeu... prin mijlocirea sârmanului Preot.

B) Mai există în Preot „martiriul sufletelor“.

El le cunoaște, fără ca ele să bănuiască ceva! El vede atât de bine planul lui Dumnezeu în ele și prin ele. Preotul vede bogățiile imense ce posedă aceste suflete, precum și defectele care le defigurează. Dar cât e de greu să le capacitezi, să le convingi, căci ele-s atât de independente și geloase de libertatea lor!...

Preotul! Cine poate să ghicească grijile lui multiple și secrete, sfortarea continuă, ce trebuie s'o facă pentru ca s'atingă toate spiritele și să se facă tuturor toate, înțelegând toate mentalitățile: mentalitatea copilului care nu știe nimica, care șovăește...; a fetișcanelor care rezistă la chemarea supremă a Mirelui Ceresc...; a mamei care caută și cerșește sfaturi pentru fiii săi...; a muncitorului amărît și trudit...; a intelectualului care scrutează după o bază solidă pentru credința sa...; a orgolioșilor, mândrilor cari critică totul...; a rătăcitului care va bate câmpiile decăderii...; a sufletelor nobile care-și caută o orientare spre o viață mai demnă...; a învățătoarelor care desnădăjduesc și-și uită de chemarea lor nobilă de „luminătoare a inteligențelor fragede“... Fără a uita că trebuie să'nțeleagă și mentalitatea sufletului de *apostol* care, de-odată e ispitit să lase totul din cauza rezistenței pe care o întâmpină,

chiar din partea celor cari ar trebui să-l înțeleagă mai bine...

Și apoi, Preotul trebuie să mai dea nițel gust de viață celor desgustați de viață...; să ridice curajul celor căzuți în ruină...; trebuie să fie Ingerul păzitor, care eliberează voinele înlănțuite...; s'acapareze aspirațiile nobile spre a le îndrepta în duhul Evangheliei...; să profite de tot ce-i stă la îndemână ca să vadă cu toții pe Dumnezeu în toate, atât în succese cât și în insuccese, în bucurii ca și în dureri!!

Opera e imensă... Printre sulette se mai găsesc de acelea, cari nu vin la Biserică... dar pe acelea cum să le atingi?... căci mai există în ele, cât decăt, scântea Dumnezeirii, aprinsă oarecândva la Botez sau la o Primă-Cuminecare.

Ce să mai zic de lumea care ne împrejmuiește, unde există atâția eroi și sfinți în germen, ca și pe vremea Cezarilor, când creștinismul începea abia să se răspândească... Dar cum să'nvingi prejudecățile?...

Mai există în sufletele acestea un gol imens ce singur Dumnezeu poate să-l umple! Aceste suflete sunt desgustate de toate... Isus stă la ușă, pe prag... dar cum să-L faci să intre?! Acesta e un gând care-l roade mereu... și o frământare care-l consumă pe bietul Preot!

Ce să mai zic de suferințele ascunse?! Oare nu trebuie dat un spirit nou unei colectivități, un avânt mai puternic unei instituții sau comunități...; o unitate a operei de care se ocupă...; să creeze o „impulsione continuă“, să facă atrăgătoare serviciile religioase și reuniunile pii, să predice fără'ncetare, să miște pe cei moleșiți, să mângăie pe cei intristați, să ajute pe cei ruinați din cauza evenimentelor, să poarte în el, așa-dară, ecoul tuturor necazurilor! Da, iubii cetitori, noi preoții suferim văzând că binele în loc să crească, descrește! cu toată iubirea ce-o are Dumnezeu pentru OM, coroana creațiilor Sale.

(Va urma).

P. Ștefan Berinde A A.

Problema Ardealului. Intr'o convorbire acordată ziaristului turc Celadedin Ezin, trimis al ziarului „Tasviri Etkar“, d. Prim-ministru Mihai Antonescu a precizat, între altele, raporturile noastre cu Ungaria, vorbind cât se poate de clar despre problema cardinală pentru pacea din sud-estul european: problema Ardealului românesc. Spicuim:

„Vi s'a vorbit, așa cum ați declarat-o, de eforturile depuse pentru îmbunătățirea raporturilor ungaro-române. Dar aceste raporturi au fost tăiate de istorie“.

Am întrerupt pe Primul-ministru, întrebându-l: — Tema desacordului este numai istorică?

Primul-ministru mi-a răspuns: — „Nu, Domnule Ezin.“

Dar pentru mine istoria este sinteza vieții, istoria este sângele însuși și biologia popoarelor. — Veți înțelege atunci ce ne separă...

Vi s'a vorbit pe când erați în Capitala vecină de eforturile depuse pentru îmbunătățirea raporturilor cu România și de piedicile întâmpinate. Nu mă îndoiesc de sinceritatea cuvintelor care v'au fost rostite; eu am un profund respect pentru tradiția sincerității.

În împrejurările de azi, foarte grave, voină să nu sacrificăm principalul pentru accesoriu, am făcut și eu sfortări în marginile demnității. M'am izbit însă de greutatea nelăturabile:

1.500.000 români au fost lăsați în Transilvania de Nord și au fost supuși unui regim de intoleranță care ar face nedemn pe acela care n'ar ști să respecte această suferință.

Sute de mii de români au fost izgoniți. Tineri români premilitari au fost puși la jug, în unele părți, ca în Evul Mediu. Copii de 7 ani au fost goniți de părinții lor, ca să nu moară înfomețați.

Nu este suficient să dorești îmbunătățirea raporturilor; trebuiesc servite legile de civilizație.

Veți înțelege atunci de ce această problemă atinge rădăcinile înseși ale vieții naționale“.

Muravieff spune că Țarul discuta adesea cu Nikon probleme religioase și îl iubea foarte mult (Muravieff. Istoria Bisericii ruse. Vol. I.). Nikon a exploatat încrederea Țarului, ajungând să poată face ce vrea, aproape ca Rasputin la curtea Țarului Nicolae al II-lea. În 1649 Țarul îl face Mitropolit al Novgorodului, în locul răposatului Aftenie. A fost hirotonit de Patriarhul Ierusalimului, A ajuns cel mai iubit arhieru al Rusiei. Spre deosebire de toți ceilalți, ținea predici în limba poporului (nu în slavona bisericească pe care poporul n'o înțelege). Explica Evanghelia pe înțelesul tuturor. E cel dintâi predicator al Rusiei. La Moscova se impune prin propunerea făcută Țarului de a se aduce rămășițele pământești ale tuturor Romanovilor la biserica Sfinței Adormiri a Maicei Domnului. A adus la Moscova trupul „și Duhul făcător de minuni“ al ascetului Filip, pomenit în scrierile hagiografice ruse ca sfânt național.

În 1652 Nikon e numit Patriarh. Avea ambiția de a face din Moscova a treia Romă. (Patriarhatul rusesc s'a întemeiat la 1582, iar primul Patriarh a fost Iob). A început să facă câteva reforme rituale, sau mai bine zis tipiconale. A obligat pe toți credincioșii să facă cruce cu 3 degete, iar clerul să binecuvinteze cu 3 degete. Sinodul rus a hotărît înainte cu câțiva ani, că creștinii sunt obligați să facă cruce cu două degete, iar preoții să binecu-

vinte cu două degete. A adunat cărți și manuscrise vechi din toată Rusia. Printr'un ordin al Țarului toți preoții și toți călugării au fost obligați să trimită la Moscova toate cărțile și toate manuscrisele vechi. A editat cărțile rituale, cu câteva modificări tipiconale foarte mărunte (sensul în care se va înconjura biserica la consacrare, apoi numărul mătaniilor la începutul Liturghiei, etc.). Nikon își impune părerile, fiindcă Țarul îi încredințează și conducerea politică și administrativă. În 1654 Țarul pleacă cu armată în Polonia. Nikon conduce imperiul cu severitate. A trecut prin Moscova Patriarhul Macarie al Alexandriei, care a fost și în Principatele Române. Macarie cerea ajutor pentru Orient. Insoțitorul său, Arhidiaconul Pavel din Alep, descrie multe lucruri văzute la Moscova (ne dă și multe relații importante relative la Moldova și la Muntenia). Răposatul orientalist român Vasile Radu a publicat în originalul arab și în traducere franceză notele de călătorie ale Arhidiaconului Paul, note ce servesc și ca izvor de informație pentru trecutul românesc.

Patriarhul Nikon era atât de sever cu supușii săi, încât a voit să dea canibalilor pe Mitropolitul din Mira, pentru marele păcat al fumării unei țigări în Moscova. Mitropolitul a evadat din închisoare, așa că n'a putut fi îndeplinit ordinul dat de Nikon. Între timp a izbucnit ciuma în Rusia. Nikon s'a îngrijit de

Țarină și de fetele și copiii Țarului, izolându-i, ca să nu cadă victime. Țarul s'a arătat foarte recunoscător. Stimat și încurajat de Țar, Nikon își găsește mulți dușmani în rândul nobililor și al clerului. Credincioșii s'au opus reformelor lui Nikon. A început o adevărată revoluție — *Raskalub*. Conducătorul răsculaților, protopopul *Avacum* a fost ars pe rug, dar ideile sale au supraviețuit. Cele câteva reforme tipiconale au fost suficiente spre a duce la desbinări. Țarul a ucis pe cei cari nu primeau reformele, dar toată persecuția a fost zadarnică. S'a creat o sectă nouă a Stareobreadților (adică a creștinilor de lege veche). Ei își zic: dreapta credință cea adevărată.

În fața situației grave și a opoziției foarte puternice, Patriarhul Nikon își dă demisia. Credincioșii cari țineau la el n'au voit să-l lase. Au închis ușile Catedralei, să nu poată pleca. S'a furișat la o ieșire laterală și a fugit. Călugării de pe la mănăstiri nu voiau să-l primească. După multe peripeții ajunge la mănăstirea Krestnoi, pe malul Mării Albe. Un prieten din Moscova îi scrie să se reîntorcă și să intre în Catedrală ca și cum nu s'ar fi întâmplat nimic. Nikon, dornic de mărire, vine la Moscova, dar Țarul nu îndrăznește să-l reabiliteze. Sinodul rus întrunit la 12 Decembrie 1660 condamnă pe Nikon. E acuzat, printre altele, că a folosit peptenele și oglinda. După vechia rânduială rusă, ecleziastul depus

Uniunea Mariană a Femeilor Române Unite, a adresat, pentru Ziua Misionară, membrilor sale, și prin aceasta întregii noastre obștii binecredincioase, un inimos și luminat cuvânt ca acesta:

După eclipsa acestei frânturi de veac de decadentă, de războiu și de renaștere, arborele de muștar care este Biserica lui Hristos va începe să-și primenească seva dătătoare de viață prin care ramurile sale vor crește și mai mari și mai puternice spre a acoperi globul pământesc. Căci promisiunea preasfântă a Mântuitorului se va împlini cu toată măreția în ciuda tuturor vrășmașilor. Să ne grăbim să se îplinească cu deplina noastră conștiință aceasta operă a mântuirii. Vom dovedi aceasta prin măsura în care vom contribui la ajutorarea misionarilor.

Dacă este cel mai mare noroc al omului a fi mlădită a Bisericii creștine, să știm că una dintre datoriile noastre cele mai mari va fi împărtășirea cât mai multor suflete de aceasta comoară dumnezească.

In măsura cu care vom da, ni-se va măsura! Să alergăm deci să umplem prin contribuția noastră cât mai multe suflete cu strălucirea credinței creștine.

Biserica ne dăruiește o săptămână întreagă pentru ca să desfășurăm cu toată căldura, un apostolat vrednic de jertfele minunate ale nenumăraților misionari din toate colțurile pământului. Și Reuniunilor de Femei le revine sarcina frumoasă de a dovedi înțelegere și dorință fermă ca glasul Bisericii să fie auzit de toți fiii ei.

Aducând cu toții contribuțiile noastre, vom întări puterea de jertfă a misionarilor și vom arăta dragostea noastră pentru cuvântul lui Dumnezeu.

nu avea voie să poarte culion. I se luă culionul în public. Nikon avea camilafion luxos. N'a voit să-l lase, dar i-s'a luat cu forța. A ieșit rușinat, cu gând de răzbunare. Țarul l-a ajutat cu bani și i-a făcut multe cadouri. Nouă ani a stat departe de Moscova, într-o mănăstire sătească. După nouă ani Țarul îi trimite daruri și își cere scuze. Își cere scuze și Nikon. Țarul îl reabilitează. Tocmai când voia să se reîntoarcă la Moscova, aude că Țarul a murit. Tinărul Țar, Feodor, influențat de Tatiana, sora lui Alexie, vrea să-l reabiliteze. Nikon prevede că va fi reabilitat. Deși era de 77 de ani, pleacă spre Moscova. Pe drum se întâlnește cu trimișii Țarului. Pe drum îl întâmpinau mii de credincioși. Bolnavii îi cereau binecuvântarea. Drumul triumfal al lui Nikon se încheie brusc. Moare înainte de a ajunge la Moscova, în 1681. Rămășițele pământești ale fostului Patriarh Nikon au fost aduse la Moscova. Au fost înmormântate cu fast deosebit. Mulți îl stimau, îl considerau sfânt, dar foarte mulți îl considerau al doilea Arie. Țarii Rusiei au persecutat secole întregi pe stareobreați. Unii din ei s'au refugiat în Bucovina, Basarabia și Moldova. Au un Mitropolit la Biserica-Albă, în Bucovina, și un episcop la Chișinău. Sunt cunoscuți sub numirea de Lipoveni. Profesorul G. L. Grondjs dela Universitatea din Utrecht, afirmă în lucrarea *Basarabia pământ apocaliptic*, că numirea de lipovean derivă din forma filipovean, după Filip, conducătorul tradițional al Stareobreaților spre plaiurile moldovene.

În Rusia Stareobreații au fost persecutați până în 1905. Abia atunci au fost recunoscuți.

Iosif E. Naghiu

Știri mărunte

Grija de cei mici. Duminecă, 17 Octomvrie c. s'a inaugurat, la *Beiuș*, un patronaj duminical pentru copiii de școală primară din cele două parohii ale orașului, înființat de Reuniunea Mariană a Femeilor și pus sub conducerea Surorilor Asumpționiste dela internatul de fete. Programul a constat din jocuri, cântece și proiecțiuni. N'a lipsit nici cuvântul preotului, transformând curata bucurie a celor peste 60 de copii prezenți, în laudă Creatorului. Reuniunea a fost reprezentată prin d-na Emilia Dr. Cosma, președinta secției de patronaj. (h.)

Misiuni populare. P. Iosif I. Bal, dela Obreja, din 7 Septemvrie până în 10 Oct. a ținut sfinte misiuni în următoarele parohii: *Cetea*, tractul Alba-Iulia (7-12. IX.). Deși frații din cealaltă strană, indeosebi profesorul al cărui nume îl tăcem, au căutat să împiedece misiunile, acestea au reușit, totuși, apropiindu-se de sf. Taine 225 persoane. S'au primit solemn în sânul Reuniunii Mariene 44 membre. *Hărănglab*, tractul Târnăveni (13-18 IX.). 230 împărtășanii. Primirea solemnă în Reuniune alor 56 membre. *Păucișoara*, filie la *Abuș*, (18-21 IX.). Împărtășanii 130. Membre primite sărbătorește în Reuniunea Mariană 40. *Abuș*, (21-25 IX.): În această parohie, cea mai mică din arhidieceză, sau apropiat de sf. Împărtășanie 98 și s'au primit sărbătorește în Reuniunea Mariană 21 membre. *Valea Largă*, tractul Luduș, (26 IX. 10 X.). Cele de întâi misiuni cari au durat 2 săptămâni încheiate. Dacă mai prelungeau cu o săptămână, succesul ar fi fost desăvârșit. S'au apropiat de sf. Taine 1325. S'au primit sărbătorește în Reuniune 145 membre. S'au botezat 2 copii. Au ajutat la mărturisiri Păr. Vovea și Herlea.

Din Ceica-Bihor. În noua parohie din târgușorul Ceica, viața spirituală catolică se intensifică. După o prealabilă pregătire, prin câteva predici despre Acțiunea catolică, a luat ființă și aici, în ziua de 19 Septemvrie, Duminecă orele 16 a. c. Reuniunea Mariană „Nașterea Preacuratei Fecioare Maria” a femeilor române unite. Inițiativa s'a luat prin pâr. Petru Anca, sub a cărui conducere s'a ales următorul comitet: Președintă: Dna Veturia Tămaș; Vicepreședintă: Dna Ana Rusneac; Secretară: Dna Letiția Cmeciu; Casieră: Dna Florica Negreanu; Bibliotecară: Dșoara Stella Olariu; membre în comitet: Dna Sârbu Maria și Dșoara Livia Domșa. S'au înscris apoi 24 membre active și s'a întocmit programul pentru cea dintâi ședință ordinară, iar după cuvântul de îmbărbătare a Părintelui conducător, ședința de constituirea a Reuniunii a luat sfârșit, îndreptându-se toată adunarea, împreună cu părintele, spre biserică unde s'a rostit rozarul în comun. Până în prezent, tânăra Reuniune are la activul ei 2 (două) ședințe ordinare și un fond de 7000 mii lei. (*Observator*).

Locale. Marți, la sărbătoarea Sf. mucenic Dimitrie, va predica în catedrală Păr. Dr. Gavril Pop, profesor de teologie.

„Astra” la sate. În ziua de 17 Octomvrie c., despărțământul Blaj al Astei a aranjat o ieșire la Șoroștin unde au descins domni Dr. Nic. Mohaiu medic, profesoarele A. Tamaș, E. Viciu, profesorii Ioan Popa și Ioan Vultur cu treizeci eleve din cl. VIII normală de fete Blaj. Au vorbit Pr. Ioan Popa despre „Necesitatea de a trăi intens viața creștină” Dr. N. Mohaiu despre „Drepturile Românilor” și Prof. Ioan Vultur despre „Creșterea copiilor în frica Domnului”. Elevele au susținut declamări frumoase și cântece din toate ținuturile românești. Serbare frumoasă, cu lume multă din Șoroștin și jur. — În *Bia* au descins dl primpretor V. Micu, profesorii Dr. A. Todea și Dr. A. Leluțiu cu 30 elevi fanfariști dela liceul „Sf. Vasile”. — Au vorbit dl Micu despre „Datorința de a munci cât mai mult și mai bine pentru țară și neam”; Dr. Todea „Despre puterea vieții creștine” și Dr. A. Leluțiu despre „Dreptatea cauzei noastre”. — Și aici lume multă și aleasă. (*Coresp.*)

Regele Victor Emanuel va abdica? S. P. P. din București transmite: Din Elveția se află că ziarul „Corriere dela Sera” a publicat o știre potrivit căreia regele Victor Emanuel a hotărât să abdică în favoarea prințului Umberto. Abdicarea ar urma să se producă foarte curând, deoarece prințul Umberto a început lucrările pentru formarea unui nou guvern. În acest scop contele Sforza a fost chemat în Italia.

De ziua misionară. În Dumineca misionară, (31 Oct.), la sf. Liturghie se va ceti Troparul dela

Dumineca Rusalilor, Apostolul I. Tim. 1, 15, urm. (Dumineca 31 d. Rusalii) și Evanghelia Matei 9, 36 (săpt. 3-a d. Rusalii). — Circa 14 parohii, cărora din greșeală lângă Cercular nu li s'a trimis și Revista „Misionarul”, Nr. 16-17, cu darea de seamă asupra colectei arhidiecezane din anul trecut, să o ceară dela Cancelaria mitrop. Blaj.

† Vasile Smigelski, fost paroh al Sâncelului și protopop al tractului Bia, s'a stins din viață la Ciufud, Luni, în 18 Oct. c. într'al 80-lea an al vieții, după mai bine de o jumătate de veac de slujbă la altarul Domnului. Spre veșnică odihnă a fost așezat în Blaj, lângă mama sa și frații săi: canonicul Victor și pictorul Octavian. — Odihnească în pace

CARTI & REVISTE

G. LOVINESCU: *Antologia scriitorilor ocazionali*, București (Casa Școalelor) 1941. Pagini: 420. Prețul: 300 Lei.

Nouă sunt la număr publiciștii din al căror scriitor ocazional reproduce ticlul acestei opere interesante. Cei nouă sunt următorii: P. P. Carp, Th. Rosetti, N. Filipescu, Take Ionescu, C. Dissescu, I. G. Duca, P. Rișcanu, D. Evolceanu și C. Dimitrescu-Iași. Bucățile alese și publicate în Antologie sunt dintre cele mai isbutite și mai caracteristice ale autorilor lor.

ȘTEFAN MANCIULEA: *Așezările românești din Ungaria și Transilvania în secolele XIV-XV*. Blaj, 1941. Pagini: 211. (Format 8° mare).

Fostul elev al regretatului Dr. Ioan Rațiu a învățat dela dascălul său modestie și hărnicie. Fără să facă parte din vre-o tovarășie de tămăiere imprumutată, și fără să plaseze undeva insinuații calomnioase, pâr. Manciușea lucrează fără șgomot, de dragul muncii cinste, care își are și ea căutarea și prețuirea. Dovadă chiar lucrarea aceasta a Sf. Sale, care a fost premiată în manuscris de Academia Română, în sesiunea generală din a. 1940 cu *Premiul Statului*, în valoare de 50.000 Lei. Temeinicia cu care e scrisă și lumina ce o face în problema de care se ocupă au învrednicit-o pe deplin de cinstea aleasă a premierii din partea celui mai înalt for român de judecată în materie de știință.

PLUTARH: *Alexandru și Caesar*. Trad. din grecește de N. I. Barbu. București. (Casa Școalelor), 1933. Pagini: 173. Prețul: 150 Lei.

Două bucăți din veșnic frumoasele *Vieți* scrise de Plutarh. E vorba de Alexandru cel Mare și de Iuliu Caesar. Tălmăcirea e într-o românească ușoară, curgătoare. — Ce bine ar fi să avem în editura „Casei Școalelor” întreagă opera — Înțelegem: *Viețile* — lui Plutarh!

Indreptar tipiconal pe 1943. Bixad, 1943. Pagini: 87. Prețul: 1.20 pengő.

Eparhia Clujului care a scos această ediție oficială de indreptar tipiconal singur autorizat, a făcut un bine mare slujitorilor altarului și a contribuit mult la realizarea unei dorințe des exprimate: uniformizarea tipiconală. Cu vremea doar vom ajunge să avem același indreptar singur autorizat pentru întreaga Provincia mitropolitană!

Dna văd. Dora V. Poruțiu și familia îndurerată anunță că, împlinindu-se anul de când a trecut la cele veșnice neuitatul

Dr. VALENTIN PORUȚIU

un parastas se va oficia pentru odihna sufletului lui nobil Duminecă, 31 Octomvrie c., în biserica parohială din Turda, după Liturghia solemnă.

Casă de vânzare,
trei camere, bucătărie, cameră
pentru alimente, pivniță, grădină.
BLAJ, Strada Avram Iancu 31.
Informațiuni, Blaj Regele Ferdinand 19.